

احکام نموداری اعتکاف

طبق نظر مراجع عظام تقلید

خامنه‌ای، مکارم شیرازی، سیستانی، صافی گلپایگانی، نوری همدانی، وحید خراسانی، شبیری زنجانی

اعتکاف، در لغت به معنای توقف در جایی است.

لغت

اعتکاف در اصطلاح عبارت است از ماندن در مسجد به قصد عبادت خداوند.

اصطلاح

تعریف

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: مَنْ اعْتَكَفَ إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ؛ همه گناهان گذشته کسی که از روی ایمان و برای رسیدن به ثواب الهی معتکف شود، آمرزیده می شود. کنز العمال، ج ۷، ص ۲۴۰۰۷

اهمیت

امام صادق - علیه السلام فرمودند: «کسی که ایام البیض از ماه رجب را روزه بگیرد، خداوند به ازای هر روز، ثواب روزه داری و شب زنده داری یک سال را برای او بنویسد، و در روز قیامت، در جایگاه ایمن شدگان از آتش دوزخ خواهد ایستاد.» (وسائل الشیعه، بیروت، دار احیاء التراث العربی، چاپ چهارم، ۱۳۹۱ م، ج ۷ (بیست جلدی) ص ۳۵۷، ح ۲۲)

اعتکاف

زمان

اعتکاف در تمام سال به جز روزهایی که روزه گرفتن حرام است (عید فطر و قربان) جایز و پسندیده است. همچنین اعتکاف در خصوص ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ ماه رجب، به جهت سفارش فراوان روزه داشتن در این ایام باشد.

مدت

اعتکاف کمتر از سه روز صحیح نیست.

حداکثر مدت اعتکاف

اگر اعتکاف با روزی که روزه گرفتن حرام است (مانند عید قربان و عید فطر) برخورد نکند، در مدت اعتکاف محدودیتی نیست (البته واضح است که اگر کسی بخواهد اکثر ایام سال را در حال اعتکاف باشد، ممکن است موجب ترک برخی از واجبات شود)

زمان شروع اعتکاف

اعتکاف را باید از ابتدای روز اول شروع کرد، لذا روزی که ناقص مانده جزو اعتکاف محسوب نمی شود هر چند که تأخیر از روی اضطرار باشد.

شرایط صحت اعتکاف

۴- روزه گرفتن

۳- عقل

۲- ایمان

۱- نیت

۸- اذن زوج، والدین و صاحب کار

۷- کمتر از سه روز نباشد

۶- از مسجد خارج نشود

۵- در مسجد جامع باشد

نذر، عهد یا قسم؛ مثلاً انسان نذر کند یا با خدای خود عهد کند یا قسم بخورد که اگر در فلان کار موفق شد یا از فلان بیماری شفا پیدا کرد چند روز در مسجد معتکف شود.

شرط ضمن عقد؛ مثلاً هنگام قرارداد اجاره منزل، صاحبخانه شرط کند که مستأجر هر سال سه روز در مسجد معتکف شود و مستأجر نیز این شرط را می پذیرد.

اجاره؛ مثلاً شخصی اجیر شود که با دریافت مزد - یا بدون دریافت مزد- از طرف میّت در مسجد معتکف شود. **مکارم: اعتکاف استیجاری اشکال دارد.**

افساد: گاهی به سبب باطل کردن اعتکاف، قضای آن واجب می شود.

کسی که دو روز را به نیت مستحب معتکف شده، پس از پایان روز دوم، اعتکاف روز سوم بر او واجب می شود. همین طور هر دو روز که به اعتکاف اضافه شود، روز سوم واجب می گردد.

اعتکاف ذاتا و در اصل شروع اسلام مستحب است.

عواملی که سبب وجوب اعتکاف می شود

واجب

اقسام اعتکاف

تبصره

مستحب

نیت اعتکاف

نیت

نیت و تعیین نوع اعتکاف شرط صحت آن است؛ ولی نیت وجوب یا مستحب لازم نیست.

زمان نیت

وقت نیت اعتکاف، قبل از طلوع فجر روز اول است و اگر اول شب یا در اثنای شب، اعتکاف را شروع کرده‌اید می‌توانید همان موقع نیت کنید ولی تأخیر آن از طلوع فجر جایز نیست.

اگر کسی تا اذان صبح به مسجد نرسید

آن روز را نمی‌تواند نیت کند مگر شب را در مسجد نیت کرده و موقع اذان برای عذری مثل وضو بیرون از مسجد بوده است.

نیت تلفیقی

تلفیق کردن بدینگونه که جزئی از روز اول را با جزئی از روز آخر یک روز کامل به حساب بیاورد صحیح نیست. در اعتکاف باید از ابتدای روز اول شروع کرد، لذا روزی که ناقص مانده جزو اعتکاف محسوب نمی‌شود هر چند که تأخیر از روی اضطرار باشد.

شرطهای جایز در نیت

می‌توانید همزمان با نیت اعتکاف شرط کنید که اگر عذر عرفی یا شرعی برایتان پیدا شد، بتوانید اعتکاف را برهم زنید؛ هر چند در روز سوم باشد تا در صورت خروج از اعتکاف، مرتکب حرام نشوید.

زمان شرطهای جایز در نیت

این شرطها باید مقارن (همزمان) با نیت اعتکاف باشد نه قبل و بعد از آن.

عدول از نیت

عدول کردن از نیت اعتکافی به اعتکاف دیگری جایز نیست هر چند هر دو واجب یا هر دو مستحب باشد.

توانایی بر روزه گرفتن

روزه گرفتن شرط اساسی برای اعتکاف است و بدون روزه اعتکاف صحیح نیست و اگر روزه معتکف باطل شود اعتکاف او هم باطل می‌شود.

ضرر داشتن روزه برای معتکف

اگر روزه گرفتن برای شخصی ضرر دارد، یا احتمال عقلایی می‌دهد که با روزه گرفتن، بیمار میشود یا بیماری تشدید میشود یا دیرتر بهبودی حاصل میشود، اعتکاف صحیح نیست؛ بلکه اگر روزه بگیرد کار حرامی مرتکب شده است

ولی

حضور چنین شخصی در مسجد و انجام اعمال به امید ثواب مانعی ندارد.

روزه اعتکاف

روزه نیابتی

نیابت از یک میت

اعتکاف را می‌توانید به نیابت از شخصی که از دنیا رفته به جا آورید.

نیابت از دو میت

نیابت از چند نفر مرده صحیح نیست؛ البته می‌توانید ثواب اعتکافات را به روح آنان هدیه کنید.

نیابت از شخص زنده

اگر میخواهید به نیابت از شخص زنده معتکف شوید باید به قصد رجا باشد.

نذر روزه برای اعتکاف

اعتکاف از مستحبات است و شخص می‌تواند روزه آن را با رعایت شرایط آن نذر کند که به سبب نذر واجب می‌شود.

روزه مستحب

کسی که روزه قضای ماه مبارک رمضان به عهده اش باشد، نمی‌تواند روزه مستحب بگیرد و در این مساله اختلاف نظری بین مراجع بزرگوار نیست.

کسی که فراموش کند روزه قضای ماه مبارک رمضان دارد، و روزه مستحب بگیرد

اگر قبل از ظهر یادش بیاید، روزه مستحب او به هم می‌خورد و می‌تواند نیت خود را به روزه قضا برگرداند.

اگر بعد از ظهر متوجه شود، روزه او باطل است.

مکان اعتکاف

شرایط مسجد

اعتکاف باید در مسجد جامع (مسجدی است که در شهر برای اجتماع همه اهل شهر بنا شده است بدون این که اختصاص به گروه و قشر خاصی داشته باشد) انجام شود. پس اعتکاف در غیر مسجد یا در مسجد قبیله یا مسجد بازار کافی نیست.

مکارم

در مساجدی که مستمرا در آن اقامه جماعت شود، حتی اگر یک وعده نماز به طور مستمر در آن برپا شود، می توان اعتکاف کرد. مانند مساجد بازار و یا برخی ادارات.

سیستانی

علاوه بر جامع بودن مسجد باید امام جماعت عادل هم داشته باشد.

اعتکاف در مسجد دانشگاه

خامنه‌ای

به قصد رجا اشکال ندارد.

مکارم

چنانچه مستمرا در آن اقامه جماعت شود، حتی اگر یک وعده نماز به طور مستمر در آن برپا شود، می توان اعتکاف کرد.

بقیه مراجع

اعتکاف در مسجد دانشگاه صحیح نیست.

پیدا شدن مانع در مسجد

مکارم

هرگاه در مسجد معتکف مانعی پیش آید که ادامه اعتکاف در آن مسجد ممکن نباشد (مثل خراب شدن مسجد، از بین رفتن امنیت، یا از بین رفتن امکانات اعتکاف) **اعتکافش باطل نمی شود.**

بقیه مراجع

اگر مانعی در مسجد پیدا شود (مثل خوف یا خرابی و نحو آن)، که نتواند اعتکاف را در آن تمام کند، **اعتکاف باطل می شود.**

قضای اعتکاف در صورت پیدا شدن مانع در مسجد

اگر واجب معین بوده قضاء کند.

اگر واجب غیر معین بوده در مسجد دیگر یا در همان مسجد در صورت برطرف شدن مانع از سر بگیرد. و مقداری از اعتکاف که به جا آورده حساب نکند.

اعتکاف در دو مسجد

یک اعتکاف باید در یک مسجد باشد، پس اعتکاف در دو مسجد که بخشی از وقت را در یکی و بخشی از آن را در دیگری بماند صحیح نیست.

ولی

اگر دو مسجد به گونه ای وصل به یکدیگر باشد که یک مسجد شمرده شود، صحیح است.

شک در مسجد بودن یک محل

اگر شک کند محلی جزء مسجد است یا نه، حکم مسجد بر آن جاری نیست.

حیاط مسجد

حیاط مسجد هم اگر جزء مسجد باشد اعتکاف در آنجا صحیح است؛ ولی اگر مکانی را شک کند که جزء مسجد است یا خیر **نباید به آن قسمت برود**

حضور مستمر در مسجد

شرط صحیح بودن اعتکاف، حضور مستمر در مسجد است.

خروج از مسجد

خروج از مسجد در ایام اعتکاف، موجب باطل شدن اعتکاف می شود هر چند از روی ندانستن مسئله و جهل به حکم باشد و اگر اعتکاف واجب شده باشد (مثل کسی که دو روز مانده) خروج غیر ضروری از مسجد، حرام هم می باشد.

ولی

اگر ضرورتی پیش بیاید می توان از مسجد خارج شد و اعتکاف باطل نمی شود.

ضرورتها برای خروج از مسجد

ضرورت شرعی مانند غسل و وضوی واجب.

ضرورت عرفی مانند عیادت بیمار و تشییع جنازه.

ضرورت عقلی مانند مراجعه به پزشک و رفتن به دستشویی.

ضرورت‌هایی که خروج از مسجد اشکال ندارد

شرکت در نماز جمعه

وحید، نوری

وحید: بنا بر احتیاط واجب جایز نیست. **نوری**: نمیتواند مگر ضرورت باشد.

بقیه مراجع

اشکال ندارد البته به شرطی که بیش از مقدار لازم نباشد.

شرکت در امتحان سرنوشت ساز

در صورتی که ضرورت عرفی داشته باشد و امتحان مهمی باشد اشکال ندارد، به شرطی که به مقدار ضرورت اکتفا کنید و در اولین فرصت به محل اعتکاف برگردید

صافی

بنابراحتیاط واجب جایز نیست

خروج بعضی از اعضای بدن از مسجد

مثلاً شخص معتکف دستش را از پنجره مسجد بیرون ببرد.

حمام رفتن (نظافت)

ولی باید ضروری باشد و بقدر حاجت اکتفا کند و طول ندهد.

ادای شهادت در دادگاه

باید به قدر حاجت اکتفا کند و طول ندهد.

پرداخت بدهی در صورت رسیدن موعد و درخواست طلبکار

در صورتی که به هر روشی، مثل تقاضا از طلبکار که برای دریافت طلب خود به محل اعتکاف بیاید یا ارسال بدهی از طریق نرم افزارهای تلفن همراه یا به وسیله فرد دیگری بتوانید این کار را انجام دهید نباید از مسجد خارج شوید

وضو و غسل مستحب

سیستانی، وحید

بنابر احتیاط واجب جایز نیست

زنجان، نوری

جایز نیست

بقیه مراجع

اشکال ندارد.

پیگیری کارهای اداری

در صورتی که ضرورت عقلی یا عرفی یا شرعی داشته باشد و فرد دیگری نتواند این کار را به جای شما انجام دهد، اشکال ندارد؛

البته

به شرطی که به مقدار ضرورت اکتفا کنید و در اولین فرصت به محل اعتکاف برگردید

مکارم و سیستانی

خروج از مسجد به خاطر ضرورت نباید بیشتر از دو ساعت باشد.

مواردی که خروج از مسجد اشکال دارد

شرکت در کلاس درس

رفتن به کلاس درس جزو ضروریات محسوب نمی شود.

شستن لباس و خوردن غذا

مگر اینکه به ضرورت تبدیل شود و فرد دیگری هم نتواند این کارها را برای شما انجام دهد؛ مثلاً برای شما غذا بیاورد

رفتن به محل کار در روز

اگر نتوانید مرخصی بگیرید و رفتن به محل کار در هر روز، ضروری باشد، نمی توانید معتکف شوید

خرید غذا

مگر اینکه به ضرورت تبدیل شود و فرد دیگری هم نتواند این کارها را برای معتکف انجام دهد.
توجه: اگر بدون خرید و فروش (مانند قرض کردن) بتواند غذا تهیه کند، نباید خرید و فروش کند.

تزریقات

در صورتی که فرد دیگری که ماهر است، بتواند در محل اعتکاف تزریقات را انجام دهد، خروج اشکال دارد.

جنب

اگر شخصی محتلم شد (در خواب منی از شخص خارج شد) باید پس از اینکه متوجه شد، فوراً از مسجد خارج شود و غسل کند و بازگردد، چون توقف جنب در مسجد حرام است و اگر این کار را از روی خجالت یا سهل انگاری ترک کند، هم مرتکب حرام شده و هم اعتکاف باطل می شود.

طبق نظر همه مراجع:

در صورتی که اعتکاف نذری بوده، باید قضا کند ولی در اعتکاف مستحبی قضا ندارد.

خامنه‌ای، سیستانی

در صورتی که به واسطه نذر غیر معین واجب شده قضا کند و در اعتکاف مستحبی و نذر معین قضا واجب نیست.

صافی، نوری، شبیری، وحید

اگر واجب معین باشد بعداً نیت قضا کند و اگر غیر معین باشد نیت ادا می کند

مکارم

در هر روزی که باشد باید در اسرع وقت از مسجد خارج شود و قضای اعتکاف واجب نیست.

اعتکاف غیر نذری

خروج فوری معتکف جنب و حائض از مسجد

حائض

شک در تحقق حیض یا استحاضه

اگر زنی شک کند که حیض یا استحاضه شده است، اگر قبلاً پاک بوده، به شکش اعتنا نکند. چه در روز اول یا دوم یا سوم باشد.

تبصره

طبق نظر مشهور مراجع اگر خانمی میدانند که در ایام اعتکاف عادت ماهانه می شود نمی تواند معتکف شود.

تزریق آمپول و سرم

خامنه‌ای

احتیاط واجب آن است که روزه دار از استعمال های مقوی یا مغذی یا آمپول هایی که به رگ تزریق می شود خودداری کند، ولی تزریق آمپول برای بی حس کردن اشکال ندارد و احتیاط واجب آن است که روزه دار از استعمال انواع سرم ها خودداری کند.

سیستانی، صافی

تزریق آمپول و سرم روزه را باطل نمی کند خواه جنبه غذایی و تقویتی داشته باشد، یا جنبه دوائی و مانند آن.

مکارم

تمام انواع آمپول های دارویی یا تقویتی که به صورت عضلانی تزریق می شوند و همچنین تزریق عضلانی واکسن برای افراد روزه دار اشکالی ندارد ولی تزریق آمپول و سرم های وریدی (که در رگ تزریق می شوند) جایز نیست.

وحید

تزریق آمپول دوائی و غذایی برای روزه دار بلامانع است ولی تزریق سرم بنا بر احتیاط واجب روزه را باطل میکند.

شبیری

احتیاط واجب آن است که روزه دار از استعمال آمپولی که به جای غذا به کار می رود، خودداری کند.

نوری

تزریق هیچ نوع آمپولی را برای روزه دار موجب باطل شدن روزه نمی داند.

اعتکاف مسافر

اگر مسافر هستید و نمازتان شکسته است، روزه برای شما صحیح نیست و به همین جهت نمی‌توانید معتکف شوید، چون روزه از شروط اعتکاف است و بدون روزه اعتکاف صحیح نیست.

بنابراین

مسافر در سفر نمی‌تواند روزه بگیرد؛

مگر اینکه (طبق نظر برخی مراجع) نذر کند در سفر روزه بگیرد و این نذر هم باید نذر شرعی باشد؛ یعنی تمام شرایط نذر که از آن جمله صیغه نذر است را دارا باشد.

نذر روزه

در سفر برای سفر

در وطن برای سفر

خامنه‌ای

وحید، نوری، مکارم

صافی

سیستانی، زنجانی

مکارم

بقیه مراجع

نذر روزه در سفر مانعی ندارد و با این نذر روزه و اعتکافش صحیح است، ولی احتیاط واجب آن است که نذر قبل از شروع مسافرت باشد.

نمی‌تواند در سفر نذر کند که روزه بگیرد.

حکم به صحت چنین نذری مشکل است و احتیاط در ترک آن است.

نذر روزه در سفر جایز است یعنی مسافر می‌تواند در حال سفر نذر کند که در همان سفر روزه بگیرد.

جایز نیست و نذر صحیح نمی‌باشد.

جایز است.

آیا می‌توان به جای نیت روزه ی اعتکاف، روزه های دیگری را نیت کرد؟

مکارم

وحید

بقیه مراجع

لازم نیست روزه برای اعتکاف باشد، بلکه می‌تواند روزه ی ماه مبارک رمضان یا روزه ی قضا و مانند آن را به جا آورد، ولی روزه ی استیجاری مشکل است.

چنانچه معتکف روزه ی قضا دارد نباید نیت روزه ی مستحبی نماید بلکه باید نیت روزه قضا نماید و نیت هر روزه ای فی نفسه در اعتکاف مانعی ندارد ولی باید شرائط آن رعایت شود.

معتکف می‌تواند به جای نیت روزه ی اعتکاف، روزه ی دیگری را چه واجب چه مستحب نیت کند مانند روزه ی قضای رمضان، نذر، استیجاری و ... (فرقی بین اقسام اعتکاف و انواع روزه نیست)

دو نکته مهم

طبق نظر همه مراجع بزرگوار کسی که روزه قضای ماه مبارک رمضان به عهده اش باشد، نمی‌تواند نیت روزه مستحبی کند بلکه باید نیت روزه قضا نماید

مسافری که با نذر روزه گرفته است، نمازش شکسته است.

اجازه اعتکاف

اجازه پدر و مادر

خامنه‌ای، مکارم، سیستانی، نوری

اعتکاف فرزند اگر موجب اذیت والدین باشد، منوط به اذن والدین است.

شیبیری

اذن والدین در اعتکاف فرزند لازم نیست بلکه با نهي آنها نیز اعتکاف صحیح است مگر این که نهي به جهت شفقت به فرزند باشد و یا اعتکاف موجب اذیت آنها گردد.

صافی

در صورت عدم ایذاء، اذن والدین شرط نیست ولی احتیاط در این زمینه خوب است.

وحید

هر گاه اعتکاف فرزند از ناحیه ی شفقت و مهربانی والدین بر فرزند موجب اذیت آنها شود اذن پدر و مادر در صحت اعتکاف فرزند لازم است.

اجازه همسر

خامنه‌ای، نوری

اعتکاف زن به احتیاط واجب منوط به اذن شوهر است مگر آنکه منافای با هیچگونه حق از حقوق شوهر نباشد.

شیبیری، صافی

اذن شوهر در اعتکاف همسر شرط نیست مگر این که اعتکاف منافای حقوق دیگر شوهر باشد.

مکارم

زن باید بنا بر احتیاط واجب از همسرش اجازه بگیرد، در صورتی که شوهر در روز سوم از اجازه منصرف شد زن اعتکاف را تا آخر ادامه دهد.

وحید

اذن شوهر در صحیح بودن اعتکاف زن در صورتی که منافات با حق شوهر داشته باشد لازم است.

اجازه کارفرما

طبق نظر همه مراجع

اگر در استخدام کسی یا جایی هستید (برای مثال کارگر یا کارمند شرکت، مؤسسه یا ادار هاستید) و قراردادتان به گونه ای است که باید در ساعات اداری، در آنجا باشید، اعتکاف شما بدون اجازه از مسئولان امر صحیح نیست.

اعتکاف کودک

طبق نظر همه مراجع اعتکاف کودک نابالغ صحیح است.

رها کردن اعتکاف

اعتکاف مستحبی

جایز است در دو روز اول تا قبل از غروب روز دوم اعتکاف را به هم بزند، ولی بعد از تمام شدن دو روز، روز سوم واجب می شود

اعتکافی که به نذر معین واجب شده

قطع آن جایز نیست.

اعتکافی که به نذر مطلق واجب شده

جایز است در دو روز اول به هم زند، ولی بعد از تمام شدن دو روز، روز سوم واجب می شود.

مگر اینکه ضرورت مهم شرعی به وجود آید یا از ابتدا در نیت خود شرط کرده باشد هر چند مشکل شرعی مهمی نباشد اعتکاف را بهم بزند.

معنای نذر

معین

نذر کرده روز معینی را روزه بگیرد مثلاً روز ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ ماه رجب.

غیر معین

نذر کرده ولی روز آن را معین نکرده است مثلاً نذر کرده سه روز را در ماه رجب روزه بگیرد.

محرمات اعتكاف

۱- مسائل جنسی با همسر اعم از جماع یا لمس یا بوسیدن به شهوت.

۲- مجادله با دیگری به منظور غلبه و اظهار فضل.

۳- بوییدن بوی خوش و همچنین بوییدن گیاه خوشبو به قصد لذت.
مکارم: هر چند به قصد لذت نباشد.

۴- خرید و فروش غیر ضروری.

۵- استمناء بنا بر احتیاط واجب.

توجه

به جز مبطلات روزه، سایر محرمات اختصاص به روز ندارد، بلکه در شب نیز باید از آن ها پرهیز کند.

مبطلات اعتكاف

خامنه‌ای

هر کاری که مبطل روزه است اگر در روز (از اذان صبح تا اذان مغرب) واقع شود همچنین تماس و آمیزش (هرچند در شب باشد)، اعتکاف را باطل می‌سازد

مکارم، صافی، سیستانی، وحید

بنا بر احتیاط واجب تمام محرمات اعتکاف موجب بطلان اعتکاف می‌شود. و اگر روز سوم باشد موجب کفاره می‌شود.

شیبیری

هر کاری که مبطل روزه است و نیز آمیزش (هرچند در شب باشد) اعتکاف را باطل می‌سازد و بنا بر احتیاط واجب، انجام دادن محرمات اعتکاف نیز مبطل اعتکاف است

طبق نظر همه مراجع

۱- اگر بلافاصله پس از جنابت، مسجد را برای غسل ترک نکند و با حال جنابت در مسجد بماند
۲- خروج از مسجد بدون عذر شرعی، عرفی و عقلی و همچنین خروج طولانی با داشتن مجوز شرعی.

خروج طولانی مدت از مسجد

در صورتی که به جهت ضرورتی از مسجد خارج شود، اگر خروج او طولانی گردد و به قدری باشد که صورت اعتکاف را به هم بزند، اعتکاف باطل می‌شود.
(مانند کسی که صبح به بیمارستان برود و بعد از ظهر باز گردد)

رعایت امور واجب و مستحب هنگام خروج ضروری از مسجد

طبق نظر همه مراجع

واجب است به مقدار حاجت اکتفا کرده و طول ندهد که سبب محو صورت اعتکاف شود.

همه مراجع به غیر از آقای مکارم

بنا بر احتیاط واجب باید نزدیکترین راه را برای رسیدن به مقصد انتخاب کند.

طبق نظر بیشتر مراجع

واجب است در حد امکان زیر سایه ننشیند ولی راه رفتن زیر سایه اشکال ندارد.

صافی، سیستانی

بنا بر احتیاط واجب زیر سایه هم راه نرود.

مکارم

زیر سایه نشستن و همچنین راه رفتن زیر سایه اشکال ندارد.

عمدی

سیستانی، وحید، مکارم، شیبیری، نوری

باطل است.

خامنه‌ای، صافی

بنا بر احتیاط باطل می‌شود.

انجام محرمات اعتكاف

سهوی

همه مراجع

اگر یکی از محرمات اعتکاف را سهواً انجام دهد، اعتکافش باطل نمی‌شود.

مکارم

اعتکافش خالی از اشکالی نیست.

وحید

اگر اعتکاف کننده، یکی از مبطلات اعتکاف را سهواً انجام دهد، صحت اعتکاف محل اشکال است.

قضای اعتکاف در صورت ارتکاب یکی از مفسدات اعتکاف

اگر اعتکاف واجب (معین یا غیر معین) باشد

سیستانی وحید

بنابر احتیاط واجب باید آن را تمام کند و قضای آن را به جای آورد.

بقیه مراجع

قضا واجب است.

اگر اعتکاف مستحب باشد

همه مراجع

اگر بعد از غروب روز دوم، اعتکاف مستحب را باطل کند، باید قضا نماید

اگر قبل از غروب روز دوم، اعتکاف مستحب را باطل کند، چیزی بر عهده او نیست

توجه

طبق نظر همه مراجع، در موارد بالا در صورتی باید قضا را به جا بیاورد که هنگام نیت اعتکاف، با خدا شرط نکرده باشد که هر موقع بخواهد، اعتکاف را بر هم بزند.

نحوه قضای اعتکاف

قضای اعتکاف مانند اصل اعتکاف است؛ بنابراین باید شرایط آن را رعایت کند و حداقل سه روز متوالی روزه بگیرد.

کفاره اعتکاف

طبق نظر همه مراجع

اگر اعتکاف را با آمیزش (جماع) باطل کند، کفاره بر او واجب است.

در سایر محرمات اعتکاف، هر چند اعتکاف باطل می شود ولی کفاره واجب نیست.

مقدار کفاره اعتکاف

کفاره بطلان اعتکاف، مانند کفاره روزه ماه رمضان است؛ یعنی باید دو ماه روزه بگیرد و یا به ۶۰ مسکین طعام دهد.

منابع:

رهبری: پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، احکام اعتکاف، اجوبه الاستفتائات، استفتائات موجود در واحد پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء قم.
 سیستانی: العروة الوثقی مع تعلیقه، ج ۲، الاعتکاف، الخامس؛ منهج الصالحین، الاعتکاف، م ۱۰۷۴ به بعد، پایگاه اطلاع رسانی، بخش سؤالها و جوابها اعتکاف و استفتائات.
 مکارم: اعتکاف عبادتی کامل، مکارم، استفتائات جدید، ج ۲؛ العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۱، احکام الاعتکاف،
 نوری همدانی: تعلیقات علی کتاب العروه الوثقی، رساله توضیح المسائل، استفتائات کتبی و شفاهی از دفتر، کتاب اعتکاف معجونی شفا بخش و مکتب خودسازی.
 صافی: هدایه العباد، ۱۴۱۶ ه.ق، ج ۱، استفتائات سایت، رساله توضیح المسائل.
 شبیری: جزوه استفتائات اعتکاف موجود در مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی.
 وحید خراسانی: توضیح المسائل، استفتائات، منهج الصالحین، جلد ۲.
 همچنین در این نمودار از: تحریر الوسیله - ترجمه؛ ج ۱، ص: ۵۵۵؛ الغایه القصوی فی ترجمه العروه الوثقی؛ ج ۲، ص: ۱۹۲ به بعد؛ توضیح المسائل (محشی - امام خمینی)؛ ج ۲، استفتائات موجود در واحد پاسخ به سؤالات جامعه الزهراء قم، استفاده شده است.

تهیه و تنظیم: حامد طالبی

پیشنهادها و انتقادات: talebi360@yahoo.com